

Nyőgéri Csicsergő Óvoda Helyi Pedagógiai Programja

2024.

BEVEZETŐ	1
GYERMEKKÉP	2
AZ ÓVODA SAJÁTOS ARCULATA	3
HELYI SAJÁTOSSÁGOKBÓL ADÓDÓ KIEMELT FELADATAINK	5
AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA	5
AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	6
Egészséges életmód alakítása	6
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	8
Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	10
Anyanyelvi nevelés	12
A HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE	14
Személyi feltételek	13
Az óvodai élet megszervezése	14
Továbbképzés tervei	17
Tárgyi feltételek	18
A GYERMEK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	19
Játék	19
Vers,mese	21
Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	23
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	24
Mozgás	26
A külső világ tevékeny megismerése	28
Munka jellegű tevékenységek	30
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	32
A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	33
GYERMEKVÉDELEM	35
A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	36
AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	36
AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	37
ÉRTÉKELÉSI RENDSZER	39
A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE	41
ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	43
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	44

Az Óvodai Pedagógiai Program Törvényi Háttere

- A Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi MVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- A Nyőgéri Csicsergő Óvoda hatályos Alapító Okirata

BEVEZETŐ

Az óvoda Helyi Pedagógiai Programja a testi-lelki szükségletek kielégítésével, fejlesztési tartalmak és tevékenységi formák meghatározásával épül fel.

A program egykori készítői fontosnak tartották az egyéni képességfejlesztést, amelyet természetes környezetben és szeretetteljes, családi légkörben szeretnénk megvalósítani.

A program készítésekor, figyelembe vehették a helyi sajátosságokat, a szülők igényeit és a gyermeki jogokat. A programot 2024. decemberében felülvizsgáltuk, majd a törvényességi megfelelés alapján módosításra került.

Lehoczky Judit Ildikó
igazgató

GYERMEKKÉP

Homo ludens - a játszó ember. Az az ember, akinek játék utáni vágya apáról fiúra száll, a bölcsőben kezdődik, a koporsóig tart, és az iránta való szomjúság örök marad.

Nemcsak az iskoláskor előtt, a kisgyermekkorban fontos és elsődleges a játék. Játszik a felnőtt is, játszott az ember a társadalom fejlődésének kezdetén, és játszik a legmagasabb rendű társadalom embere is. A játék minden feszültségen felülemelkedés öröme, a megnyugtató szórakozás örömdetes lehetősége, örök igénye az embereknek.

A játék számos gazdag tulajdonsága között lényegesnek tartjuk, hogy megszólaltatja a félénk, a magába zárkózott gyermeket is. A játékot átéljük, a játékban önmagukat adják, így közelebb kerülhetünk egyéniségükhöz, formálhatjuk alakuló személyiségüket. A jó játékkal elősegítjük a gyermekek testi, értelmi erőinek, erkölcsi, esztétikai érzelmeinek fejlődését. A játékkal a játékossággal áthatjuk és befolyásoljuk a gyermek minden tevékenységét. Azért válhat a játék alapvető nevelési eszközzé, mert mi felnőttek úgy szervezzük meg a gyermekek játékainak feltételeit, és alakítjuk, formáljuk a játékok folyamatát, hogy közben mindazon képességeik kibontakozhassanak, amelyekre az életben szükségük lesz. Célunk, hogy a ránk bízott gyermekek sokoldalúan, harmonikusan fejlődjenek. E cél megvalósítása érdekében gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkörről, a gyermeki közösségben végezhető sokféle tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról.

„Örök ábrát csak homokba rajzolhatsz,
s ne félj,
hogy múló, mi idő foglya:
homok, ábra, szél.

A vallomást csak semmibe jó kiáltani.
Ami nem köt, az a tied
Csak tudj játszani.”

(Kiss Dénes: Játék)

AZ ÓVODA SAJÁTOS ARCULATA

Az óvoda neve és címe: Nyőgéri Csicsergő Óvoda 9682 Nyőgér, Petőfi u. 65/A

Az óvoda fenntartója: Nyőgér és Térsége Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa

Az óvodai csoportok száma: Kettő vegyes csoport

Az intézmény típusa: Óvodáskorú gyermekek foglalkoztatása és ellátása

Az óvoda OM azonosítója: 202637

AZ ÓVODA ALAPÍTÓ OKIRATÁNAK SZÁMA: 2/2024.

AZ INTÉZMÉNY JOGÁLLÁSA:

Önálló jogi személy

ÓVODA

Óvodánk Nyőgér községben fogadja a nyőgéri, bejcgertyánosi és sótonyi családok óvodáskorú gyermekeit. Intézményünk a főútvonal mellett, könnyen megközelíthető épületben működik 1975-től. Ebben az időszakban három községből jártak a gyermekek egyetlen, osztatlan csoportba. A családok óvodai férőhely igényeit az akkori tanácsi rendszer csak úgy tudta biztosítani, hogy csoportszobával és kisegítő helyiségekkel bővítette az intézményt 1977-ben. Magas gyermeklétszámmal működtünk, részben osztott csoportokban 1995-ig. Bejcgertyános község akkori vezetősége úgy döntött, hogy saját falujában oldja meg az óvodai ellátást. Még a két csoport működésével, de kevesebb létszámmal, nagyobb hangsúlyt tudtunk fordítani a minőségi munkára. Sajnos létszámunk tovább csökkent, így a Fenntartó Önkormányzatok 2001.09.01-től egy vegyes csoport működéséhez tudta biztosítani a személyi és tárgyi feltételeket.

A gazdasági helyzet romlása további változtatásra készítette a fenntartókat.

Így az intézmény 2006 szeptemberétől, 2013. 06. 30-ig az Ikervári Tagóvodájaként látta el a feladatait. Egy vegyes csoportban 2013 szeptemberétől ismét három községből járnak a gyermekek.

2024. szeptemberétől az óvoda a megnövekedett gyermeklétszám miatt a fenntartó engedélyével két csoporttal működik.

A bejáró gyermekek utaztatása Nyőgér község Falugondnoki kisbuszával történik, kísérő személyel.

A családok életszínvonala

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését meghatározza származása és környezetének hatásai. A családok könyvekkel, híradástechnikai eszközökkel rendelkeznek. Így a művelődés, a szórakozás, információszerzés legáltalánosabb eszközei, a rádió, a televízió és a videó. A színházba járás lehetőségei behatároltak a távolság miatt. A gyermekek megfelelő környezetben, családi házakban nevelkednek. Vannak családok, ahol több generáció él egy fedél alatt, de ez nem minden esetben az anyagiakkal függ össze. Területünkön legjellemzőbb a kétgyermekes család. Az információkat a programkészítés alatt a kért felmérőlapokból, illetve családlátogatáson tapasztaltakból kaptuk. A szülőkkel való kapcsolat összehangolását az óvoda céljának megvalósítása nélkülözhetetlenné teszi.

A szülő óvodaképe

Falusi óvoda lévén, óvodaválasztási lehetősége nincs a szülőknek. Extra szolgáltatásokat nem igényelnek, mert szemléletük középpontjában az iskolára való felkészítés az elsődleges. Azok a szülők, akik a városi óvodában több lehetőséget látnak, vagy a munkahelyükön óvoda működik, azok a sárvári óvodába íratják be gyermeküket. Óvodásaink szülei rendszerint fenntartással fogadják az új tevékenységformákat és programokat. A hagyományos formák mellett (nyílt napok, ünnepségek) a Helyi Nevelési Program bevezetésével játékos sportvetélkedőt, játszóházat, kirándulásokat, szeretnénk megvalósítani. A gyermekek fejlesztő foglalkozásaként továbbra is szeretnénk elfogadtatni az Ayres terápia fontosságát, eredményességét, amelynek sarkköve a mozgás. Ennek jegyében az iskolai problémák jelentős része már óvodás korban megelőzhető.

A HELYI SAJÁTOSSÁGOKBÓL ADÓDÓ KIEMELT FELADATAINK

/ óvodánk koncepciója /

1. A környezet megszerettetésének érdekében, arra törekszünk, hogy az mindig tiszta, gondozott és esztétikus legyen. Ahhoz, hogy kedvet ébresszünk a környezet megszerettetéséhez, magunk ismereteit is tudatosan meg kell alapoznunk, amelyhez az óvodakert, a csoportszobák, az erdők, mezők virágai is beletartoznak.

1. Az egészséges életmód kialakítását a táplálkozás korszerűsítésével, a mindennapos testmozgással, folyamatos szűrővizsgálatokkal biztosítjuk.

2. A hagyományörzés a rohanó világban egy „szigetet” jelent a gyermek és felnőtt számára egyaránt. Megőrizzük az óvoda eddig kialakított „ünnepi” hagyományait, de a falusi élet régi szokásait, tevékenységeit is felelevenítjük.

3. A népi játékokkal, népszokásokkal nem színpadszerű cselekményes látványra törekszünk, hanem tartalmas játékokra amelyet élveznek a gyermekek. A játékidőt gazdagítjuk készülődéssel, ami nem monoton gyakorlás, hanem élvezetes játék, amihez még sok minden kapcsolódik sokféle tevékenységre készítve a gyermeket.

AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA

A 3-7 éves gyermekek hatékony, az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő fejlesztése az életmód terén, az érzelem és a társas kapcsolatok, az értelmi fejlesztés területén.

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is.) A nevelés az óvodában családias, derűs légkörben folyik, biztosítva a gyermek fejlődéséhez szükséges sokféle, változatos tevékenységet. Az óvoda egyrészt folytatja a család nevelőmunkáját, másrészt új módon kiegészíti azt. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig. Az óvoda óvó-védő, szociális nevelő-személyiségfejlesztő, biztosítani kell mind testi, mind az értelmi, mind a közösségi fejlődést.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód kialakítása
- Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához, és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Ezzel a gyermekek testi nevelésén kívül hozzájárul az egész személyiség alakulásához. A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. A családból érkező gyermek számára az új környezetben nemcsak a tárgyi feltételek, hanem az életritmus is szokatlan. Az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvónő és a gyermek közötti jó kapcsolat. Az óvónőnek a gyermek gondozása érdekében együtt kell működnie a családdal. Az egészséges környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát. A felszerelések megóvásában, a környezet ápolásában, védelmében a gyermekekkel együtt tevékenyen részt vesz az óvónő. Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodások sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Az óvoda helyiségeiben az óvónők a rendelkezésre álló területet a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében ésszerűen használják fel. Az egészséges életmód kialakításánál figyelembe kell vennünk a helyes életritmust, a táplálkozást, a testápolást, öltözködést, mozgást, edzést, pihenést, alvást, amely az emberek egészségi állapotát jelentősen befolyásolják.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus az óvoda lehetőségeinek figyelembevételével gondoskodik a környezet tárgyi elrendezéséről, annak pótlásáról és óvásáról.

- A családdal együttműködve alakítson ki az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően helyes életritmust.
- Gondoskodjék az épület egyéb helyiségeinek, berendezési tárgyainak, felszereléseinek rendeltetésszerű használatáról.
- A helyes táplálkozási szokásokat, a kulturált étkezés illemszabályait, a korcsoportoknak megfelelően alakítsa.
- A testápolással, mozgással, edzéssel a gyermek alapvető fizikai szükségleteit biztosítsa.
- A gyermek tanulja meg környezete rendjének óvását, tisztántartását.
- Igyekezzen elsajátítani a helyes táplálkozási szokásokat, a kulturált étkezés illemszabályait.
- Tudatosodjon benne, hogy az alvás és pihenés is hozzátartozik az egészség megőrzéséhez.
- Tanulja meg, hogy az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés, a pihenés, az alvás az egészséges életmód kialakításához elengedhetetlenül szükségesek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek legyen önálló tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában WC használatánál, fogápolásnál.
- Tudja megítélni az étel mennyiségét.
- Legyen képes megválasztani a helyes sorrendet az öltözködésnél, és a hőmérsékletnek is megfelelően is.
- Használja megfelelően az evőeszközöket, a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket, az óvoda helyiségeit.
- Tudjon önállóan cipőt kötni és fűzni, ruhát gombolni, asztalt teríteni, hajtogatni, csendesen közlekedni.
- Üljön megfelelő testtartással az asztal mellett.
- Ismerje meg a kulturált étkezés szokásait, (asztal rendje, csukott szájjal rágás) a zsebkendő megfelelő használatát, a rendetlenség megszüntetésének módját.

- Segítsen a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Az egészséges életmód kapcsolatai

Az egészség megőrzésében, megóvásában fontos szerepe van a tornának és a mozgásos játékoknak, amelyek fejlesztik testi képességeiket. A mozgáson kívül kapcsolatban áll a környezetismerettel, hisz évszakokhoz kapcsolódóan megtanul helyesen öltözködni, ápolja, védi, óvja környezetét, elsajátítja az alapvető illemszabályokat.

AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását. A közösségi nevelés segíti a szocializációt, amelyet - a családi szocializációra építve - az óvoda folytat, ezzel tovább szélesíti a gyermek bevezetését társadalmi környezetébe. A közösségi élet keretei: a napirend, amely hozzá kell, hogy járuljon a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Otthonos életkörülmények, a barátságos légkör kialakítására kell törekedni, mert a gyermekeknek ez ad biztonságérzetet. Az óvónő a gyermekek közösségi életének irányítója. A közte és a gyermek között létrejött érzelmi kötődés a csoport egészségére gyakorolt befolyás leghatékonyabb eszköze. Az óvónő személyiségének modell értékével hat a csoport szerveződés folyamatára: serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének, miközben maga is a közösség tagja. Az óvodai gyermekközösség alakulásában az első eredmény, ha minden gyermek jól érzi magát a csoportban, ha a gyermekeknek stabil, de nem mindig azonos a helye társai között, s szoros meghitt kapcsolat fűzi őket egymáshoz. Az első találkozás az óvodával, annak emberi és tárgyi környezetével szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő kapcsolatát. Fontos, hogy az óvónő - a szülő segítségével - felismerje, hogy milyen módon találhatja meg legkönnyebben az utat a gyermekekhez. A gyermekek tevékenységének megszervezése fontos, mert fejlődése, társas kapcsolatainak alakulása, maga a közösségi élet a tevékenységek rendszerében valósul meg. A közösségi élet tartalma ezekben, valamint az ezeket kísérő közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentői. Az ünnepek emelkedjenek ki az

óvoda mindennapi életéből, de előzményei és emlékei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe. A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe: biztosítsák a közös élet biztonságát, nyugalma, a gyermek védettségét, közösségi érzelmeinek alakulását.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus biztosítson nyugodt, félelemmentes óvodai légkört, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek és felnőttek, valamint a gyermekek közötti kontaktusfelvételre.
- Alakítsa, gyakorolja a gyermekcsoporton belül, az együttműködés, az együtt dolgozás, az együtt játszás képességét.
- Gondoskodjék a felnőttekkel, a társakkal való viselkedési szokások gyakorlásáról természetes szituációkban.
- Arra nevelje a gyermeket, hogy társaik irányába megértést és toleranciát tanúsítsanak.
- Jutalmazzon, dicsérjen.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermek tanulja meg az udvarias viselkedés elemi formáit, a kapcsolatteremtést, kapcsolattartást és ezeket gyakorolja.
- Tudjon együttműködni a közös cél érdekében és vegye észre a környezet rendjét megbontó elemeket.
- Igyekezzen elfogadni az alá, - fölé és mellérendelt helyzetet.
- A napirend szerinti tevékenységekben alakítsa fegyelmezettségét, kitartását, felelősségét, feladattudatát, szabálykövetését.
- Alakítsa a csoportban a társaiért, a csoportért érzett felelősségérzetét.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen tevékenykedjen a csoport érdekében, érdeklődjön társai és a felnőttek iránt.
- A csoporton belül legalább egy társ kapcsolattal rendelkezzen.

- A szituációtól függően igyekezzon elfogadni az alá, - fölé, és - mellérendeltségi helyzetet.
- Ha szükségét látja felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak, figyelemmel van irántuk.
- Tisztelettudóan viselkedjen, ismerje és értse az óvónő metakommunikatív jelzéseit.
- Vegye észre a környezet rendjét megbontó elemeket, és tudja őket korrigálni.
- A csoport közös sikereinek örüljön és működjön együtt a közös cél érdekében.
- Az elvállalt feladatait végezze el, a megkezdett munkáit fejezze be. .

Az érzelmi nevelés kapcsolatai

A gyermekek fejlődése, társas kapcsolataik alakulása maga a közösségi élet, a tevékenységek rendszerében valósul meg. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik és a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is erősítik. Az együtt játszás, a közös munka, a társas kapcsolatok és a komplex foglalkozások rendszere az együvé tartozás érzését erősíthetik.

AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhethet a természeti és társadalmi környezetről.

A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi . lehetőségek, a gyermekcsoport életkor szerinti megoszlása, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

Fejlesztés tartalma

Anyanyelvi nevelés

Az óvodai anyanyelvi és kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete.

Vers, mese

A vers-mese az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elengedhetetlen eleme.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés a gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat és szoktatja őket a szép tiszta éneklésre. Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét játékos zenei alkotókedvét. A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését. A feladatok sikeres megoldása elősegíti a zenei anyanyelv megalapozását, a gyermekek biztonságérzetének növekedését, gátlásaik feloldását, önként vállalt fegyelmük, közösségi érzésük és magatartásuk kedvező alakulását.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - vizuális nevelés

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, a képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, és a környezetalakítást. Az óvoda épített és tárgyi környezetének, díszítése, szemléltető eszközei a kötetlen foglalkozások együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

Mozgás

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás). Fejlesztik a testi képességeket; mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

Külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek az őket körülvevő és a tágabb természeti és társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Segíti megfigyelőképességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek. (A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival.)

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység. A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

ANYANYELVI NEVELÉS

Az óvodai anyanyelvi, kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelés egész területét. Eredményes megvalósítása hozzájárul a gyermekek iskolai képességeinek megalapozásához, ezért kiemelt jelentőségű.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő beszéde legyen példaértékű.
- Biztosítson nyugodt és kiegyensúlyozott légkört a beszélgetésre.
- Nevelje arra a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Teremtse lehetőséget minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Tegye képessé a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- Folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét.
- Fejlessze a gyermekek beszédszínvonalát, beszédmegértését, gyermek beszédtechnikáját és helyes kiejtését gyakoroltassa.
- A beszédhibákat megfelelő módszerrel javítsa.

Gyermeki tevékenységek

- A megismert szavakat és kifejezéseket különböző beszédhelyzetekben tudja alkalmazni.
- Gyakran és szívesen beszéljen egyéni fejlettségének megfelelően.
- Legyen képes gondolatait érthetően és összefüggően kifejezni.
- Figyeljen oda társai beszédére, tudjon másokat is meghallgatni.
- Alkalmazza a párbeszéd jellemző fordulatait, használja helyesen a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Helyes hangsúlyozással az anyanyelvi szabályoknak megfelelően beszéljen.
- Beszédét személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő gesztussal kísérje.
- Legyen képes tisztán ejteni minden hangot.

Az anyanyelvi nevelés kapcsolatai

- Az anyanyelv használata szerves része a nevelés egész folyamatának, ezért az anyanyelvi nevelés nem kezelhető elszigetelten.
- A gyermekek természetes és lakóhelyi környezetének, a család, az óvoda kapcsolatainak, tárgyainak és azok tulajdonságainak megismerése a tanulás folyamatában gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez.
- A gondozási műveletek jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakulásához és ezek a beszélgetések elősegítik a gyermek és az óvónő érzelmi kapcsolatának kialakulását, fokozzák a gyermekek jó óvodai közérzetét, nyitottságát a kapcsolatot.

A HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE

Személyi feltételek

Óvoda dolgozói:

- 4 fő
- dajka ± 2 fő

Nyitvatartás: reggel 6.30-tól, délután 16.30 óráig.

Ezt a nyitvatartást a fenntartó és a szülők igénye alapján alakítottuk ki. Óvodánk jellemzője a családias légkör, amely falusi mivoltából fakad. Az óvodai nevelés eredményességéhez a nem pedagógus munkakörben alkalmazottak is hozzájárulnak. Az óvoda melegítő konyháján egy fő szakácsnő látja el a szükséges feladatokat.

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket. A napirend kialakításakor a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni jellemzőit, a tárgyi és személyi feltételeit is figyelembe vettük. A tevékenységek szervezésének elvi szempontjai: a folyamatosság, a kötetlenség és a választhatóság. Az étkezéseket - az ebédet és az uzsonnát - kötött keretek között szervezzük, míg a tízórait - egy órás időkeretben - „folyamatosan” fogyaszthatják el a gyermekek. A pihenés kötelező minden korosztály számára, de a nyári időszakban a nagycsoportosok maguk döntenek el, hogy igénylik-e. Az önkéntesség, a kötetlenség alapján kialakított napirendnél még az óvónők és a dajka egyéni képességeit és aktivitását is figyelembe vettük, megtartva az óvónők szakmai szabadságát.

A program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjeként tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Az óvodai élet keretét a napirend adja. A jól szervezett, de rugalmas keret a gyermekek kiegyensúlyozott, életritmusának, biztonságérzetének a záloga.

A napirend kialakításánál figyelembe kell venni:

- növekedjen a játékidő;
- a tevékenységeket a játékidőn belül, mint választható tevékenységet kell szervezni;

- a 3 -7 éves korosztály életkori sajátosságaihoz igazodjon;
- szűnjön meg a nap széttagoltsága;
- a célnak megfelelően úgy kell rendezni a csoportszobát, hogy a többféle tevékenységet végző gyerekek ne zavarják egymást;
- újra kell gondolni a szabály- és szokásrendszert, a szervezési feladatokat.

A folyamatos napirend zökkenőmentes megvalósítása feltételezi az óvónők által alaposan átgondolt, a gyerekekkel elfogadtatott, megtanított, betartott szokásrendszert.

Kerülni kell azonban az értelmetlen, túlzottan aprólékos, mindent meghatározó szabályozást.

A mindig mindent behatároltság „megöli” az önállóságot, a kezdeményezést, a gyermeki szabadságot.

Napirend minden év szeptember 1-től május 31-ig (szorgalmi időszakban):

Időtartam	A tevékenység megnevezése
6:30 – 7:30	Az érkező gyermekek fogadása az ügyeletes csoportban Szabad játék, szabadon választott tevékenységek.
7:30 – 11:30	Az érkező gyerekek fogadása a saját csoportjukban Szabad játék, szabadon választott tevékenységek Részképesség fejlesztés egyéni szükséglet alapján Szokásrend erősítése Játékos kezdeményezés és foglalkozás Tevékenységekben megvalósuló tanulás Differenciált tevékenykedtetés Iskolára való felkészülés a nagycsoportosokkal Levegőzés, élményszerzések, közös megfigyelések, séták, szabad játék a szabadban, az udvaron
<i>Közben:</i>	
<i>8:15 – 9:15</i>	<i>Testápolási teendők, folyamatos reggeli étkezés</i>
<i>kb. 10:00 – 10:30</i>	<i>Beszélgetőkör, mindennapos testmozgás, gyümölcsfogyasztás, testápolási teendők, öltözködési teendők</i>
11:30 – 11:45	Öltözködés, testápolási teendők, előkészület az ebédhez, naposi munka
11:45 – 12:30	Ebéd, testápolási teendők (tisztálkodás, fogmosás), átöltözés
12:30 – 14:30/14:45	Mesehallgatással, altatódallal pihenés, alvás
14:30/14:45 – 15:00/15:15	Ágyazás, testápolási teendők, uzsonna
15:00/15:15 – 16:30	Testápolási teendők, öltözködés, falubuszokkal utazó gyermekek készülődése A nem falubusszal utazó gyermekek összevonása az ügyeletes csoportban Szabad játék, szabadon választott tevékenységek a szabadban, vagy a csoportszobában Részképesség fejlesztés egyéni szükséglet alapján Gyermekek haza bocsátása

Napirend minden év június 1-től augusztus 31-ig (nyári időszakban):

Időtartam	A tevékenység megnevezése
6:30 – 11:30	Az érkező gyerekek fogadása Szabad játék, szabadon választott tevékenységek Levegőzés, élményszerzések, séták, kirándulások, szabad játék a szabadban, az udvaron
Közben: 8:15 – 9:15	<i>Testápolási teendők, folyamatos reggeli étkezés</i>
kb. 10:00 – 10:30	<i>Beszélgetőkör, mindennapos testmozgás, gyümölcsfogyasztás, testápolási teendők, öltözködési teendők</i>
11:30 – 11:45	Öltözködés, testápolási teendők, előkészület az ebédhez, naposi munka
11:45 – 12:30	Ebéd, testápolási teendők (tisztálkodás, fogmosás), átöltözés
12:30 – 14:45	Mesehallgatással, altatódallal pihenés, alvás
14:45 – 15:15	Ágyazás, testápolási teendők, uzsonna
15:15 – 16:30	Testápolási teendők, öltözködés, falubuszokkal utazó gyermekek készülődése Szabad játék, szabadon választott tevékenységek a szabadban, vagy a csoportszobában Gyermekek haza bocsátása

Továbbképzés tervei

Az eredményes nevelőmunka érdekében szükség van önképzésre és különböző szervezett továbbképzéseken való részvételre. Lehetőség szerint bekapcsolódunk a szakmai szervezetek (pl.: Pedagógiai Oktatási Központok, bázisintézmények) által szervezett továbbképzésekbe. Munkánk során szükség esetén segítséget kérünk a szaktanácsadóktól, illetve szakértőktől és a pedagógiai munkát segítő szakemberektől (pszichológus, logopédus). A továbbképzéseket olyan irányban tervezzük, hogy az a Helyi Óvodai Pedagógiai Programmal összhangban legyen. A továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő- és oktató munka keretében.

Tárgyi feltételek

Az óvoda 2879 m² területen helyezkedik el, amelynek füvesített játszóudvara 1999 m², előkertje 500 m². A játszóudvar átalakítása az elmúlt években kezdődött. Környezetbarát mozgásfejlesztő udvari játékokkal szeretnénk színesebbé és biztonságosabbá tenni óvodásaink szabadban történő óvodai játékát.

Intézményünk kettő csoporttal, hozzátartozó öltözőkkel, mosdókkal, főzőkonyhával és annak kisegítő helyiségeivel rendelkezik. A helyiségek mérete a jelenlegi gyermeklétszámunkhoz megfelelő. A fűtést - a központi fűtés jellegét meghagyva-, gázfűtéssel biztosítjuk, gázkazánról. Az ivóvizet központi vezetékről kapjuk, a szennyvíz elvezetése derítőkben történik, elszállítását tartályos gépkocsik végzik. A fenntartó önkormányzatok fejlesztési tervében a vezetékes gázfűtés tehát 2001. évben megvalósult.

A nevelést segítő eszközöket három forrásból biztosítjuk:

- költségvetésből,
- költségvetésen kívüli összegekből (különféle támogatások),
- pályázatok.

Az alkotómunka zökkenőmentes működése érdekében folyamatosan egészítjük ki a hiányzó eszközöket. Ezek egy részét a költségvetés terhére szerezzük be az anyagi lehetőségek szerint, másik részét az óvónők, dajkák készítik, mint például szemléltető eszközök, bábok, babaruhák, ünnepekre ajándékok, csoportszobák díszítőelemei stb. Gyermekeink könyvállományának egy részét kaptuk, másik részét jeles alkalmakra vásároltuk.

Szakkönyvállományunk már kielégítő, mert az elmúlt években nagy hangsúlyt fektettünk a bővítésére.

- Anyanyelvi nevelés (nagy méretű tükör)
- Környezet megismerése (diafilmek, videó filmek)
- Matematika (képesség és készségfejlesztő logikai játékok)
- Ének-zene (magnós rádió, hangszerek, kazetták)
- Mozgás (tornaszoba, udvari mászóakák, tornaeszközök)

A fent megnevezett tevékenységekhez tervezett eszközöket az elmúlt években beszereztük és folyamatosan bővítjük. A mozgásfejlesztő eszközök használatával nagy mértékben segítjük a gyermekek megfelelő fejlődését, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását. A szülők támogatására, segítségére továbbra is nagy szükségünk van, hisz a költségvetés egyre inkább csak kizárólag a fenntartáshoz szükségeseket biztosítja - udvari játékok, kisebb karbantartási munkák, adományok terén számítunk leginkább a szülőkre. A játéktevékenység eszközeinek bővítéséhez a fenntartó

támogatása szükséges és nélkülözhetetlen. E célra betervezett összeget az óvoda éves költségvetése tartalmazza, az inflációt figyelembe véve. Szeretnénk, ha a különböző játékformákhoz, mint például a mozgásos játékokhoz, a szerepjátékokhoz, az építő, konstruáló játékokhoz, a szabály játékokhoz, a dramatizáláshoz és a bábozáshoz több anyagot tudnánk vásárolni, hisz az óvodai élet kiemelt jelentősége a játék. Az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlélekszámot, helyet, időt, élményt biztosítson a különböző játékformákhoz.

A GYERMEK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

A nevelés tartalma

Játék

A kisgyermek folyamatosan találkozik a környező világ dolgaival, amelyeket csak részben, esetleg egyáltalán nem ért meg. Ezek a feldolgozatlan tudattartalmak terhet, feszültséget jelentenek számára, amelytől szabadulni igyekszik. Ezek jelennek meg játékában, újra és újra átéli az ismeretlent, a játékban él és fejlődik. Belső pszichikus folyamatait tisztázza, a játékon keresztül próbálja meg a feszültségeit oldani, vágyait kielégíteni. Tagolatlan és rendezetlen, félig értett tudattartalmait tisztázza, rendezi, tagolja. Utánoz, kipróbál, kitalál. Veszélytelen kíváncsisága arra ösztönzi, hogy keresse az újabb, összetettebb ingerhatásokat. Egyre nagyobb önállóságra törekszik. A hozzá érzelmileg közel álló élményeit újból eljátszva, azok előhívása az emlékezetből fejlesztőleg hat gondolkodási képességeire, manuális képességeire. Játék közben fejlődik a beszédkészsége, társas viszonyai alakulnak és közben észrevétlenül szerez új tapasztalatokat, sokrétű ismereteket. A játék elsődleges örömforrásként szolgál, miközben a gyermek derűs, felszabadult.

Cél: A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő komplex tevékenység. A játék kicsiben maga az élet, szabad cselekvések sorozata, melyben nem érvényesek a valóság idő- és térbeli korlátai. Produktív, valóságyszerű, de nem valóságos. A valóságból származó élményeken, tapasztalatokon alapszik. Célunk, hogy a gyermekekben a játék által olyan tulajdonságok fejlődjenek ki, amelyek segítik a későbbiek során a társadalomba való beilleszkedést.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő biztosítsa az elmélyült játék feltételeit.
- Biztosítsa a napirenden belül elegendő időt és helyet a játék számára.

- Adjon lehetőséget a sokszínű játék kialakulásához ötletekkel, helyzetek teremtésével, eszközök biztosításával.
- Használja fel a közös élményszerzési lehetőségeken túl az egyéni élményeket is.
- Kapcsolódjon be a játékba szükség esetén, játsszon együtt a gyermekekkel.
- Ismerje meg a gyermekek otthoni játékfeltételeit.

A gyermeki tevékenységek

- A gyakorló játék során ismerkedjenek meg a felhasznált eszközök, anyagok tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével.
- A hang és a beszéd játékos gyakorlása ösztönözze beszédkedvüket.
- A gyakorló játékban alkosson is, próbáljon ki egyes mozdulatokat, funkciókat.
- Konkrét játékselekvéseiben az óvodás tapasztalja meg a benti és kinti világot.
- A gyermek maga döntson a játékban a kezdésről és a befejezésről.
- Szabad játékuk segítségével próbálják ki saját hatékonyságukat, mozgósítsanak másokat.
- A játékban erősödjön éntudatuk, de játszótársaikkal szemben viselkedjenek felelősen, szívesen játsszanak együtt.
- Minden játékfajtában használja fantáziáját, élményeit.
- Tartsa be az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat, óvja játékszereit.
- Legyen képes a játékhoz szükséges egyszerű eszközök készítésére.
- A rendelkezésre álló eszközök segítségével kezdeményezzen bábozást, dramatizálást.

A játék kapcsolatai

A játék olyan komplex tevékenységforrás, amely a nevelés folyamatában kapcsolódik minden más gyermeki tevékenységformához. Kisgyermekkorban nem kerülnek el egymástól a játék és tanulás. A gyermek úgy tanul, hogy játszik - utánzással, kipróbálással, kitalálással történik a tanulás. Játék során ismerkedik a külvilággal, tárgyi és társas környezetének hatásaival. A gyermek a természeti és társadalmi környezetéből szerzett ismereteit játékában felhasználja, folyamatosan gyakorolja, munkatevékenységében alkalmazza. Az óvónő a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére épít. A testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek képesek azonos társakkal, ugyanazon játékokat hosszabb időn keresztül együtt játszani.
- Játékuk ötletekben gazdag.

- Képesek a szabálytartásra.
- Tudnak bonyolult építményeket, játékeszközöket alkotni.
- Játékukban gyakran szerepel a drámajáték és a mesedramatizálás.
- A konkrét helyzethez illően nyilvánulnak meg.
- A konkrét helyzetből kitapintható a képzetkincs gyarapodása és rendezettsége.
- Használják az irodalmi nyelvezetet, előadásuk érthető, folyamatos, párbeszédes. Képesek beleélni magukat szerepükbe.
- Játékukban eleget tesznek az óvodában tanult viselkedési morálnak..

Vers, mese

Az esztétikum már óvodáskorban hat a kisgyermekre. A gyermekek esztétikai nevelését azoknak a környezeti hatásoknak a rendszere biztosítja, amely körülveszi őket. Ilyen fontos terület a mese és a vers.

Célja:

- pozitív személyiségjegyek megalapozása,
- belső, értelmi, erkölcsi fejlődés elősegítése.

A mese: „az anyanyelv zenéje, észjárása a játékkal együtt a kicsinyek tanuló iskolája.”

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő alakítsa úgy a csoportszobát, hogy a különböző tevékenységeknek nyugodt helyet biztosítson.
- Biztosítson minél több eszközt, időt.
- Segítse elő a gyermekek önálló vers és mesemondását.
- Kezdeményezzen naponta többször mesét, verset.
- Az óvodán kívül szerzett élményeket építse be és használja fel a közös élmények kialakításában.
- Kezdeményezze, hogy otthon is meséljenek a felnőttek a gyermekeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek meseélményeiket rajzzal és játékkal is kifejezhessék az óvodában és otthon is.
- Lehetőség szerint szervezze színházi előadások megtekintését.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermekek nézegessenek képekönnyveket, vigyázzanak azokra.
- Kezdeményezzen maga is mesemondást, verselést.
- Alakuljon ki bennük a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokás.
- Játékában, rajzain jelenítse meg irodalmi élményeit, a mesék, versek szereplőit, helyszíneit.
- A személyesebb kötődés érdekében gyűjtsenek képeket, rajzoljanak maguk is a számukra legkedvesebb mesékről.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek szívesen mondjon spontán is mondókákat, verseket, a hozzájuk tartozó játékok szövegeit és ismerje mozgásait.
- Legyen képes ismert irodalmi szövegeket kapcsolni adott ünnepi alkalmakhoz.
- Tudja a megismert szavak jelentését és megfelelően használja azokat.
- Mondatait a nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően alkalmazza.
- Tudjon szóban ismert meserészleteket kiegészíteni.
- Legyen képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit, eseményeit, szereplőit és nevezze meg őket.
- Tudjon a könyvben kép alapján tájékozódni, vigyázzon a könyvre.
- Vegyen részt dramatikus és bábjátékban, közös műsorszerkesztésben.
- Örömmel és szívesen hallgassa a mesét, legyen igénye a hallott irodalmi művek újrhallgatására.
- Tudja figyelmesen végighallgatni óvónőjét, társait.
- Alkalmazza a kapcsolatteremtés alapvető elemi szabályait.
- Legyen képes megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Vers, mese kapcsolatai

Az irodalmi nevelés a legszorosabban fonódik össze az ének-zenével és a mozgásos játékokkal. Az irodalom közege a nyelv. A megismert mesék, versek és mondókák bővítik a gyermekek szókincsét, fantáziáját, beszédkedvét. Az ének-zenével való kapcsolat a játékos mondókák ritmusfejlesztő hatásában nyilvánul meg, melyhez kapcsolódnak még a mozgások és a játékok is.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelés élményhez juttatja a gyermekeket, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat és megalapozza zenei anyanyelvüket.

Célja:

- Zenei ízlés, esztétikai fogékonyság fejlesztése
- Közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése
- Zenei anyanyelv megalapozása

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek zenei élményhez jussanak.
- Tervezze meg a gyermekek ének-zenei nevelését.
- Tegye lehetővé, hogy a szülők is megismerjék az óvodai ének-zenei anyagot.
- Segítse elő, hogy a család ne törje le a gyermekek kedvét és önbizalmát.
- Foglalkozzon az arra rászorulókkal egyénileg is.
- Ismertesse meg az ünnepekhez kapcsolódó szokások dalait, zenéit.
- Törekedjen a helyi hagyományok ápolására.
- Gyűjtse össze a helyi szokásokat, a hozzájuk kapcsolódó anyagokat.

Gyermeki tevékenységek

- Énekeljen, mondókázzon a nap folyamán kötetlenül, maga is kezdeményezzen játékot.
- Vegyen részt az ünnepek anyagának összeállításában, lebonyolításában.
- Ismerkedjen eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával, használja az ütőhangszereket.
- Figyelje meg a természet és a környezet hangjait és különböztesse meg azokat.
- Tegyen különbséget a beszéd, a mozgás terápiajában.
- Hallgassa figyelemmel a bemutatott élőzenét, a népdalokat és más népek dalait is.
- Énekét, mondókázását kísérje esztétikus mozgás.
- Végezzen egyszerű, játékos táncmozgásokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat és dúdolja az ismert dallamokat.

- Tudjon dallamokat visszaénekelni, felelgetős dalt énekelni társaival vagy csoporttal.
- Legyen képes megkülönböztetni a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- Tudja kifejezni cselekvéssel a ritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon helyes testtartással egyszerű táncos mozgásokat végezni.
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen az ünnepekhez kapcsolódó ünnepi dalokat.
- Legyen képes felismerni a dallam motívum alapján a hallott dalt, néhány környezetbeli hangot, hangszert.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés sokszínű és összetett nevelési terület. Magában foglalja a festést, rajzolást, mintázást, képalakítást, konstruálást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, a környezetalakítást. Egyéni fejlettségi szinteknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja a gyermekeket. Kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponálási, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Az építő-, ábrázoló-, alakító tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színeképzetének kialakulását és gazdagodását.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő teremtsen meg a feltételeket (csoportszoba alakítása, eszközök és módszerek, nyugodt légkör).
- Nyújtson minél több lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az élményeket átélve megvalósíthassa elképzeléseit.
- Legyen képes igényes környezet kialakítására.
- Időszakonként elemezze a gyermekek munkáit az ábrázolásbeli fejlődés és a további feladatok megállapítása céljából.
- Az óvónő a gyermekek valamennyi rajzát, alkotását értéként kezelje.
- Segítse elő, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget a gyermeknek az ábrázolásra, és a kész alkotásokat becsüljék meg.
- Gondoskodják az anyag választhatóságáról.

A tevékenységek fejlődése

3-4 éves korban

- anyagokkal való ismerkedés,
- firkálás, gyurkálás kibontakozása,
- saját élményhez kapcsolódó témák kifejezése.

4-5 éves korban

- szándékosság megjelenése az alkotásban,
- személyekről, tárgyakról, eseményekről való képalakítás,
- ábrázolás emlékezet és megfigyelés alapján.

5-6-7 éves korban

- cselekmények, szereplők megjelenítése,
- gazdag technikai megoldások,
- önálló ötletek megvalósítása.

Gyermei tevékenységek

- A gyermek ismerkedjen meg az ábrázolás anyagaival.
- Firkálgasson, rajzoljon és fessen érdeklődése, kedve szerint képzeletei, emlékképei, képzelete alapján.
- Használja a színeket tetszés szerint.
- Tájékozódjon a kép síkján és a térviszonyokban.
- Gyűjtsön különféle természeti tárgyakat.
- Szerezzen tapasztalatot az anyagok viselkedéséről, formálhatóságáról.
- Építsen különböző formák rakosgatásával, sorakoztatásával térbeli alakzatokat.
- Szerezzen tapasztalatokat a tájékozódás, a dolgok térbeli helyzete, formák egymáshoz rendelése, soralkotás és ritmusképzés körében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tudjon a képfelületen elemi térviszonyokat kifejezni.
- Használja a képi kifejezés eszközeit és alkotásaiban hangsúlyozza e jellemző jegyeket és formákat.
- Jelenjenek meg emberábrázolásában a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Legyen képes élményei, emlékezete alapján képet alkotni.
- Használja helyesen az eszközöket, fogja helyesen a ceruzát és tartsa tisztán az eszközöket.
- Ismerjen minél több technikai eljárást.

- Tudja megnevezni a színeket, azok sötét és világos árnyalatát.
- Vegyen részt környezete esztétikus formálásában.
- Készítsen társaival vagy önállóan modellt, makettet.
- Díszítsen saját elképzelései alapján tárgyakat.
- Mondjon véleményt saját és társai művéről, műalkotásairól.
- Javítsa önállóan a megbeszélte módon hibáit.
- Rendelkezzen koordinált szem és kézmozgással.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka kapcsolatai

A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, így a környezet megismerésére neveléshez, az anyanyelvi neveléshez is. A környezet megismerése terén ismerkedik a színekkel, formákkal, téri viszonyokkal, síkformákkal. Az anyanyelvi neveléshez a szavak mögötti képzettartalom formálásával járul hozzá.

Mozgás

Az óvodai nevelés lényeges eleme a gyermekek egészséges testi fejlesztésének biztosítása, amely nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő mozgásfejlesztő programok nélkül. A mozgásfejlesztés az egész napi gyermeki tevékenységekbe illeszkedik és nem korlátozódik csak a testnevelés kereteihez. Célunk a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a testi képességek fejlesztése, amelyek alapját képezik az egészséges életmód kialakításának.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus biztosítsa, hogy a gyermekek minden nap minél hosszabb időtartamon keresztül tartózkodjanak a szabad levegőn.
- A gyermekek napi mozgásához adjon ötleteket, és változatos eszközök biztosításával tegye lehetővé, hogy a testnevelés örömet jelentsen.
- Segítse a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását, biztosítsa a szabad mozgásgyakorlás feltételeit.
- Tanítsa a gyermekeknek sok mozgásos játékot, és a gyermekek mozgását csak akkor korlátozza, ha az önmagára vagy társaira veszélyes lehet, vagy a többiek tevékenységét zavarja.

- Munkájának megismertetésével és annak eredményeivel győzze meg a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról

Gyermeki tevékenységek

- Vegyen részt a gyermek különböző mozgásos feladatokban, szerezzen tapasztalatot néhány sportágban.
- Próbálja elsajátítani a mozgásfejlődés útját, figyelembe véve a természetes mozgások elemeit.
- Fejlessze térbeli időbeli tájékozódó képességét, alkalmazkodó képességét, egyensúlyérzetét befolyásoló mozgásait.
- A gyermek természetes igényévé válják a mozgás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni.
- Képes legyen sor- és kör alakításra.
- Kisebb akadályokat ugorjon át, tudjon szökdelni fél és páros lábon.
- Tudjon labdát gurítani, célózni, dobni, fogni.
- Legyen kitartó a mozgásokban.
- Az irányok megnevezésével mozgás közben tudjon irányt változtatni, kövesse és tartsa be az adott szabályokat.
- A természetes mozgások elemeit sajátítsa el.
- A harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben tegyen különbséget.

A mozgás kapcsolatai

A közös mozgás öröme a társas kapcsolatok alakulását segíti. A társakhoz való alkalmazkodás mozgás közben fejleszti a gyermek együttműködő képességét, önuralmát, toleranciáját, akaratát. Saját testének, mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik az „éntudata”, erősödik „szociális énje”. Különböző mozgások felidézésével fejlődik vizuális memóriája. Mozgás közben számtalan lehetőség nyílik formai és mennyiségi, környezetismereti tapasztalatok szerzésére. A zenei neveléshez kötve a mozgás alkalmas a mondókák, énekek gyakorlására, tanulására.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő komplex folyamat. A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyermekek társas magatartása, fejlődik nyelvi kifejezőképessége, érzékeli a szépet, a környezetvédelem szerepét. A külső világ tevékeny megismerése elősegíti a szülőföldhöz való pozitív érzelmi viszony kialakulását a helyi népszokások felelevenítésével és a környező népek szokásainak megismerésével. A környezet változásainak megfigyelése nem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül, hiszen a környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtsen olyan feltételeket, amelyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a saját természeti és társadalmi környezetükből a gyermekek.
- A természetben való tevékenykedéshez biztosítson minden eszközt és lehetőséget.
- Lehetőség szerint a foglalkozásokat a szabadban szervezze meg.
- Segítse elő a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozását, a matematikai beállítódás és szemlélet megalapozását.
- Lakóhelyük hagyományait ismertesse meg a gyermekekkel.
- Támaszkodjon minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire és aktuális élményeire.
- Biztosítson olyan eszközöket és tevékenységeket, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését.
- Az ismeretsajátítás folyamatában fektessen hangsúlyt a környezethez való alkalmazkodásra, a helyes viselkedésre, a környezetvédelemre.

Gyermekei tevékenységek

- A gyermek ismerje meg és szerezzon tapasztalatokat az óvoda és saját környezetéből és tudjon rácsodálkozni arra.
- Vegyen részt környezete alakításában és védelmében.
- Ismerje meg testrészeit, érzékszerveit.
- Sajátítsa el az időbeli keretekkel kapcsolatos fogalmakat.

- Tájékozódjon közvetlen környezetében, ismerje az alapvető közlekedési szabályokat és közlekedési eszközöket.
- Különböztesse meg a színeket, alakzatokat.
- Sorolja be főbb csoportokba az élőlényeket, ismerjen főbb alapvető növény és állatgondozási műveleteket.
- Szerezzen tapasztalatot az emberi környezetben a család életéről, életmódjáról, a felnőttek munkájáról.
- Mérjen, kísérletezzon, hasonlítszon.
- Válogasson alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket adott szempontok alapján.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tudja személyi adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve) és életkorát.
- Legyen képes összehasonlítani mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, alacsonyabb, magasabb, szélesebb, keskenyebb).
- Alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Tudjon megszámolni és elszámolni a tízes számkörben.
- Ismerje és nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányát (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között).
- Legyen képes alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket válogatni szempontok alapján.
- Síkbeli alakzatokat válogasson tulajdonságai szerint (kör, négyzet, háromszög).
- A térbeli alakzatok közül ismerje a kockát.
- Tudja megnevezni saját testrészeit és érzékszerveit.
- Tudja az évszakok nevét, azok jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.
- Ismerje a környezetében lévő épületek funkcióját.
- Legyen képes megnevezni közlekedési eszközöket, néhány alapvető szabályt.
- Ismerje és tudja megnevezni a színeket.
- Helyezze főbb csoportjába az élőlényeket (ember, állat, növény).
- Ismerje az alapvető növény és állatgondozási műveleteket.
- Vegyen részt aktívan az elemi természetvédelmi tevékenységekben (élőlények óvása, téli madárvédelem).
- A megismert kifejezéseket használja helyesen.
- Másoljon alakzatokat síkban és térben, nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányát. Számoljon és hasonlítszon össze mennyiségeket.

A külső világ tevékeny megismerésének kapcsolatai

Szoros kapcsolatban van más nevelési területekkel. Tartalmában és feladataiban összefüggést mutat a közösségi neveléssel, a társadalmi környezethez való alkalmazkodás, a szociális tanulás területén. A vizuális nevelésen keresztül lehetőséget ad a környezet esztétikai hatásának ábrázolásban való megjelenítésére. A természeti és lakóhelyi környezetnek, a család, az óvoda kapcsolatainak, tárgyainak és azok tulajdonságainak megismerése a tanulás folyamatában gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez.

Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek a munkát könnyedén, örömmel végzik, ezért szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét és élvezik az elért eredményeket. A munkavégzés során a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről. Fejlődik szervezési, kezdeményező képességük, fegyelmeük, kötelességtudatuk és közösségi érzésük.

A tevékenység célja:

- A munka megszerettetése;
- olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kötelezettségteljesítését.

Az óvodapedagógus feladatai

- Törekedjen arra, hogy minden munka örömet jelentsen.
- Az óvónő biztosítson sokféle lehetőséget a hasznos tevékenységre.
- Tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére.
- Alakítsa ki a gyermekekben munkaképességeket és szokásokat.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségeit.
- Biztosítsa az állandóságot és a folyamatosságot.
- Mindig az egyes gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően értékelje a munkát, a munka soha ne legyen büntetés.

Gyermeki tevékenységek

Életkorának megfelelően végezzen naposi munkákat.

3-4 éves korban:

A naposi munka előkészítése érdekében önkiszolgáló munkát végezzenek, először segítséggel majd önállóan.

4-5 éves korban:

A naposi munkafolyamatok elsajátítása a cselekménysor megfelelő sorrendje, a munkák elvégzése önkéntesség alapján.

5-6-7 éves korban:

Önálló munkavégzés, közös munkamegosztás.

Alkalomszerű munkák:

3-4 éves korban:

A rend fenntartása érdekében végzett munka, terem díszítés, játékelrakás.

4-5 éves korban:

A játékok esztétikus rendezése, mosdó, öltöző rendjének megőrzése segítséggel, egyéni megbízatások teljesítése.

5-6-7 éves korban:

Munkavégzés önálló vállalkozás alapján, környezetszépítés, rendszeres segítségadás a kicsiknek, egymásnak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek végezzen egyéni fejlettségének megfelelő feladatokat.
- Törekedjen önállóságra és önként is vállaljon feladatokat.
- Ismerje fel saját képességének határait.
- Ismerje meg, hogy az eszközök használata veszéllyel is járhat.
- Legyenek visszatérő feladatai.
- Törekedjen a megbízatások pontos teljesítésére.
- Vegye észre a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerje meg a szerszámok, munkaeszközök helyét, használatát, legyen igénye a felfedezett kisebb hibák kijavítására.
- Gondozza és óvja a környezetében lévő növényeket.

A munka kapcsolatai

Munkavégzés közben az óvónő irányításával ismereteket, tapasztalatokat szereznek a természeti és társadalmi környezetükből. A munka tehát hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez, a

tanuláshoz. Az óvodáskorban a munka játékos jellegű. A munka közben fejlődik szervezési, kezdeményező képességük, közösségi érzésük.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágyat és az ismeretszerzést egymásba foglalja. Célunk, hogy a gyermekekben kialakuljon a tanulás iránti vágy, a gondolkodásuk, beszédészlelésük, beszédértésük megfelelő szintet érjen el.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvónő a gyermekek érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére és megismerési vágyára támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát.
- Változatos, játékos eljárásokat alkalmazzon a foglalkozásokon.
- Elégítse ki a gyermek megismerési vágyát, sokoldalú érdeklődését.
- Biztosítson a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységet.
- Olyan tapasztalatok szerzésében adjon segítséget, amelyben a gyermekek megismerhetik saját teljesítőképességüket is.

Gyermeki tevékenységek

- Az óvónővel és társakkal való együttműködésben alakuljanak közösségi tulajdonságaik. Sajátítsanak el új magatartásbeli és viselkedési szokásokat.
- Óvodán kívül is szerezzenek tapasztalatokat, élményeket.
- Legyenek képesek saját elképzelésük szerint, saját eszközeikkel önállóan megoldani a feladatokat.
- Gyakorolják a társaikkal való együttműködést.
- Tudjanak elvégezni különböző megbízatásokat, összehasonlításokat.
- Legyenek képesek élmények, benyomások és tapasztalatok emlékezetből való felidézésére, fejlődjön beszédképességük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekben alakuljon ki feladattudat.
- Tudjon elemi ismert jelenségek tárgyában következtetni, ítéleteket alkotni az ismert modellek alapján.
- Legyen önálló a begyakorlott feladatok megoldásában.
- Ismerje saját értékeit.
- Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is.
- Fedezzen fel ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket.
- Szándékos figyelmének tartalma érje el a 10-15 percet.
- Legyen képes gondolatait érthető szavakba, mondatokba foglalni.
- Különytse el a mese és a valóság elemeit.

A tanulás kapcsolatai

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül. A gyermekek érdeklődését, kitartását a játékos feladatmegoldások fokozzák. Nem csak játék, hanem munka közben is tanulnak a gyermekek. A tanulás elválaszthatatlan a játéktól és a munkától. A tanulás tartalma a gyermekek társadalmi és természeti környezetéből származnak. A tanulás kapcsolatai a nevelési területekkel a foglalkozásokon nyilvánul meg (anyanyelvi, mese, vers, zenei, vizuális, környezeti, matematikai és testnevelés).

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- 1) A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- 2) Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, amelyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.
  - a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró, mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozdását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozódásnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

Az lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- a cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit;
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érettebbé válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg;
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3) Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4) A neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5) A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

GYERMEKVÉDELEM

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenőségről szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény rendelkezései az irányadóak.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja megfogalmazza, hogy: „Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.”, a családi nevelést kiegészítve a gyermeket óvja-védi, neveli szocializálja, figyelembe véve a gyermekek eltérő fejlődési ütemét. A fentiek érdekében prevenciós, feltáró és problémákat megszüntető tevékenységet végez.

A gyermekvédelem az óvodapedagógus alapvető feladata, de köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családjá világnézetét, értékrendjét nem kényszerítheti rá senkire az óvodában, vallási világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodapedagógus feladata a gyermekvédelem területén:

- elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását;
- biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tenni;
- a gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni;

- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni;
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni;
- a gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek esetén jelzést tenni.

A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az óvodai nevelés kiegészítője a családi nevelésnek. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, az összhangban nevelés elengedhetetlen. A családok megélhetési gondjainak növekedésével több a feszültség, nagyobb toleranciára, empátiára, van szükség az együttműködéshez. A szülőnek joga belátása szerint nevelni a gyermekét, nekünk kötelességünk olykor ezeket a hatásokat kiegyenlíteni.

A gyermeknek érzelmi biztonságra van szüksége és nekünk kötelességünk, hogy ezt biztosítsuk számára. A gyermekeket úgy kell elfogadni, amilyenek, függetlenül fizikai felépítésétől, szellemi képességétől.

A kapcsolattartás formái, amelyek során a szülő és a pedagógus úgy tud együttműködni, hogy az teljes mértékben a gyermek érdekét képviselje:

- beíratás, szülői értekezlet, családlátogatás, nyílt napok, ünnepek, kulturális rendezvények, délelőtti, délutáni találkozások.

A szülőkkel együtt vagy néha ellenükre is örködnünk kell a gyermeki jogok érvényesítése felett.

AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az óvoda, mint nevelési intézmény a hét éven aluli gyermekek szeretetteljes gondozására, egészséges életmód jó szokásainak kialakítására és a zenei, vizuális és szóbeli anyanyelvi műveltség alapjainak lerakására vállalkozhat. Megerősíti, esetenként pótolja azokat az elemi szokásokat, amelyeket a család életrendje alakít /alakítana/ ki a kisgyermekben.

Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése.

Az óvoda, mint intézmény a gyermeket két és fél éves kortól fogadhatja, de abban az évben, melyben augusztus 3-ig betölti a 3. életévét, óvodakötelessé válik.

Abban a nevelési évben, melynek kezdete előtt a gyermek betölti 6. életévét, tankötelessé válik.

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az *iskolai* élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az *iskolában*, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A gyermekek egyéni érési folyamatát a fejlődési naplóban rögzítjük.

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelezettsége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. A családban és az óvodákban nevelkedő gyermekért mindkét környezet felelős. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül.

Az óvoda külső kapcsolatai:

- Általános iskola
- Közművelődési intézmények
- Fenntartók (önkormányzat), támogatók
- Egészségügyi intézmények (orvos, védőnő, fogorvos)
- Pedagógiai Oktatási Központ
- Szakszolgálat
- Egyház
- Civil szervezetek
- Óvodák közti

Óvodánk kapcsolatai

Kapcsolat a családdal

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azt kiegészíti. Fontos a kettő összehangolása, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel. Az óvodapedagógus feladata, hogy legyen nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira. Tudjanak kölcsönösen alkalmazkodni egymáshoz. Kapcsolata legyen folyamatos, legyen támasza és segítőtársa a szülőknek gyermekük nevelésében.

A kapcsolattartás módjai: napi beszélgetések, tapasztalatcserék, családlátogatások, fogadóóra, nyílt napok, délelőtti, délutáni találkozások

Közös rendezvényeink a családdal: évzáró, családi nap.

Az eredményes együttműködés legfontosabb feltételei:

- kölcsönös bizalom a család és az óvoda között;
- a szülőnek éreznie kell, hogy gyermekét szeretik az óvodában;
- a szülő érezze, hogy számítanak a véleményére;
- a szülő köteles a házirendet betartani;
- a szülő dönt a gyermeket érintő kérdésekben, de előtte célszerű meghallgatni az óvónő véleményét.

Kapcsolat az iskolával

Intézményünk évek óta együttműködik az iskolával. Az együttműködés alapelve a nyitottság és a kölcsönös bizalom. A pedagógusok és a gyermekek is kölcsönösen látogatják egymás intézményeit, közös programjaink is vannak. Az óvónők figyelemmel kísérik a gyermekek iskolai beilleszkedését, a tanítónő pedig megismerkedik a hozzá kerülő nagycsoportosokkal az év folyamán. Az egyéni bánásmódot igénylő gyermekeknél közösen keressük a megoldást, a fejlesztési lehetőségeket. A kapcsolattartást az iskolával akkor tekinthetjük sikeresnek, ha a gyermek pozitív élmények útján ismerkedik meg az iskolai életmóddal, és beilleszkedése zavartalan lesz.

Az egészségügyi intézmények és más szolgáltató szervezetek kapcsolata

A gyermekek egészséges fejlődése érdekében rendkívül fontos a jó kapcsolat a terület házi- és fogorvosával, védőnőjével. A testi fejlődés folyamatos figyelemmel kísérése, az esetleges rendellenességek időben történő felfedezése, az orvos és a védőnő időszakonkénti felmérései, vizsgálatai alapján történik. Az adatokat évről-évre feljegyezzük, szükség esetén segítünk a szülőknél a bajok lehárításában. A gyermekvédelmi munkában a körzeti védőnő és az óvoda gyermekvédelmi felelőse egymást segítik a veszélyeztetett gyermekek megsegítése érdekében. Az egészséges életmóddal kapcsolatos bemutatók, előadások szervezésében is támaszkodunk a védőnő munkájára.

Kapcsolat más óvodákkal

Célja: egymás intézményének, munkájának megismerése, szakmai tapasztalatcsere, tudásátadás.

Kapcsolat a Pedagógiai Oktatási Központtal

Lehetőségeink szerint részt veszünk az a POK, illetve bázisintézményei által szervezett továbbképzéseken, pedagógiai napokon.

Kapcsolatot tartunk a szaktanácsadókkal, szakértőkkel, a szakszolgálatokkal.

Kapcsolat a fenntartóval

A fenntartóval való harmonikus együttműködésnek nagy szerepe van az óvoda nevelő munkájának társadalmi megítélésében, elismerésében. Intézményünk részben önálló gazdálkodó költség-vetési szerv, így gazdasági szempontból elengedhetetlen a mindennapos kapcsolattartás. A vezetőnek tudnia kell, hogy mikor, milyen dolgokban kell konszenzusra törekedni, de személyiségi jogainak, munkáltatói jogkörének csorbításába nem szabad belenyugodnia.

ÉRTÉKELÉSI RENDSZER

A helyi pedagógiai programot folyamatosan kell ellenőrizni és értékelni.

Az értékelés két fontos tényezőre irányul:

- a gyermekek fejlődésének ellenőrzésére és értékelésére;
- magának a programnak a vizsgálatára, hogy beválik-e a nevelési gyakorlatban.

A gyermekek fejlődésének értékelésére a nevelőtestület közös elveket dolgoz ki. A mérésmetodikák megfelelő mértéktartással, szakszerűen kerülnek alkalmazásra, akkor segítik a pedagógiai munkát.

Megfigyelés

- az óvónő és gyermek viselkedésének és magatartásának a megfigyelése,
- naplók, feljegyzések készítése,
- konkrét megfigyelési egységek (például játék),
- elvont megfigyelési egységek (például személyiség).

A Helyi Pedagógiai Program tartalmazza:

- Az óvodai nevelés és fejlesztés átfogó, globális tervét;
- az egyes foglalkoztatási területek anyagát, feladatrendszerét és a várható fejlődés jellemzőit;
- az óvodai nevelés és fejlesztés alapvető eszközeit;
- az ellenőrzés, értékelés rendszerét.

Az óvodai nevelés és fejlesztés átfogó terve

A tervnek az adott óvoda pedagógiai programjából kell kiindulnia. A célok az óvoda egészére vonatkoznak. Végig kell gondolnunk, hogy a helyi igényektől és lehetőségektől függően milyen úton kívánjuk a gyermekeket a sikeres iskolakezdéshez eljuttatni. A célok eléréséhez tudnunk kell, hogy milyen élményekre, ismeretekre, jártasságokra van szükségünk, milyen tartalmi attitűdöket és magatartásformákat preferálunk. A nevelés szervezeti kereteit a folyamatos gondozási teendők, az egészséges életmód szokása és a közösségi nevelés jelentik. Feltételét képezik a kisgyermek személyiségfejlődésének, mintegy érzelmi burkot vonva az egészséges testi és lelki fejlődés elősegítésére. A gyermeki személyiség középpontba állítása az alapja az óvoda csoportszerkezeti kialakításának. A csoportszerkezet kialakításánál fontos szempont, hogy a szociális kapcsolatok és kötődések érdekében lehetőleg ugyanaz az óvónő nevelje a gyermeket.

Az óvoda eredményes működésének ma már egyre inkább feltétele, hogy a lakosság magáénak érezze az intézmény programját. A szükséges anyagi háttér megteremtéséhez nélkülözhetetlen az önkormányzat, a fenntartó, sok esetben a szülői támogatás.

Az óvodai feltételrendszer

Az óvodában a nevelés legfontosabb személyi feltétele a pedagógus személyisége, szakmai felkészültsége, nevelési attitűdje. Az elfogadó, biztonságot adó, szeretetteljes légkör megteremtése, a gyermekek életkori- és egyéni sajátosságaihoz igazodó nevelési stratégiák, valamint az egyéni fejlődési ütem figyelembevétele elengedhetetlen feltételei a hatékony pedagógiai munkának.

A tárgyi feltételrendszert, az óvodai infrastruktúra biztonságos, gyermekek számára speciálisan kialakított körülményei jelentik. Az óvodai környezet kialakításakor a higiéniai és biztonsági szempontok figyelembevétele mellett törekedni kell a gyermekek számára sokoldalú tapasztalatszerzés feltételeinek biztosítására.

Az óvodai élet praktikus megszervezése, szintén keretet biztosít a hatékony pedagógiai munka megvalósításához. A heti- és napirend, valamint a szokás-szabályrendszer kialakítása a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, biztonságot adó, ugyanakkor rugalmas kereteket ad az óvodában folyó mindennapi élethez.

Az óvodai tanulás feltételei a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;

- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

A program akkor jó, használható, ha a fentiek tudomásulvételén túl megadja minden kisgyermek számára a széleskörű játék lehetőségét, mint a leghatékonyabb fejlesztés eszközét, és védi óvja a gyermek személyiségének egyedi vonásait, fejlődési jellemzőit, melynek legadekvátabb pedagógiai eljárásai az egyéni bánásmód, a differenciált fejlesztés, és az indirekt nevelői hatásrendszer.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

Külső világ tevékeny megismerése

Matematikai tartalom:

- MINIMAT- készlet
- fejlesztő-gyakorló füzetek

Környezeti tartalom:

- vetítő, diafilmek, térképek, képek, természetes anyagok

Mozgás:

- különféle labdák, karikák, gyűrű, háló, kötelek, egyensúlyozó biciklik, trambulin, egyensúlyozó korongok, hinták, padok, bordásfalak

Ének-Zene:

- Furulyák, metronóm, cintányér, csörgődob, egyenletes „lüktetéshez” különböző eszközök, laptop, bluetooth hangszóró

Mese-Vers:

- Képes, mese-verses könyvek, mesefilmek, vetítő, bábok (kesztyű, ujj, fakanál), fejdíszek, ruhák

Anyanyelv:

- Logopédiai könyvek, - feladatlapok

Ábrázolás:

- Festékek, ecsetek, ollók, gyurmák, rajzlapok, írólapok, színes lapok, hajtogató lapok, kartonok, színes ceruzák, zsírkréták, aszfalt kréták, fűzőlapok, himzőfonalak, szövőkeretek, nyomdák, különböző textíliák

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

Hatálybalépés

A Pedagógiai Program módosítása 2024. december 1. napján lép hatályba.

A fenntartó határozata alapján érvényes: felülvizsgálatig

A felülvizsgálat indoka:

- szervezeti átalakítás
- arculati program módosítás

A helyi pedagógiai program módosításának lehetséges indokai

- szervezeti átalakítás
- jogszabályi előírások módosulása
- egyéb érdekegyeztető fórum módosítási javaslata

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Készítette: nevelőtestület bevonásával az igazgató 2024. december 1-én.

Véleményezte: a Nyőgéri Csicsergő Óvoda szülői szervezete 2024. december 1-én.

Elfogadta: a nevelőtestület a 3/2024. (XII.1.) számú határozat alapján.

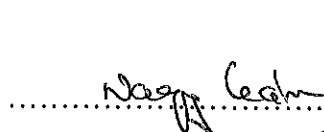
Jóváhagyta: a Nyőgér és Térsége Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa a 32/2024. (XII.19.) számú határozatával.

Nyilvánosság biztosítása: Nyőgéri Csicsergő Óvoda SZMSZ-ében foglaltak szerint.

Nyőgér, 2024. december 19.

.....
Lehoczky Judit Ildikó
óvodaigazgató

.....
Nagy Károly
Társulási Tanács elnöke

